



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 183/05-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. M. K., B., zastúpeného advokátom JUDr. P. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 53/04 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 53/04 **p o r u š i l** základné právo JUDr. M. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 53/04 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. M. K. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. JUDr. M. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 953 Sk (slovom sedemtisícdeväťstopäťdesiattri slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. P. K., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 14. septembra 2005 č. k. I. ÚS 183/05-9 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. M. K., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 53/04 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. 1. Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ podal 5. februára 2004 na okresnom súde proti žalovanému S. k., a. s., žalobu o určenie platnosti zmluvy; konanie je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 26 Cb 53/04.

Dňa 30. marca 2004 sťažovateľ požiadal okresný súd o informáciu o stave napadnutého konania, pričom z odpovede podpredsedníčky okresného súdu sa sťažovateľ dozvedel, že spis je zaradený do poradia na vytýčenie pojednávania. Dňa 22. marca 2005 bol sťažovateľ informovaný, že v jeho právnej veci bude termín pojednávania stanovený na rok 2007 po vypracovaní rozvrhu práce na rok 2007.

Podľa názoru sťažovateľa okresný súd v napadnutom konaní neorganizuje procesný postup tak, aby sa stav právnej neistoty čo najskôr odstránil, čím porušil právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to z dôvodu, že vo veci sa od podania žaloby neuskutočnilo ani jedno pojednávanie a prvé pojednávanie bude podľa vyjadrenia okresného súdu najskôr v roku 2007, sťažovateľ sa počas konania správal aktívne, poskytoval potrebnú súčinnosť a nezapríčinil jeho neúmerné predlžovanie.

1. 2. Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„1. Okresný súd Bratislava I vo veci vedenej pod č. k. 26 Cb 53/04 porušil právo JUDr. M. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod č. k. 26 Cb 53/04 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

3. JUDr. M. K. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 200 000 Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacoch od právoplatnosti nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. M. L., listom z 27. októbra 2005 sp. zn. Spr. 3297/04 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu zo 14. novembra 2005.

2. 1. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol nasledovné relevantné skutočnosti:

„V úvode nášho vyjadrenia si Vám dovoľujeme oznámiť, že netrváme na ústnom prejednaní prijatej ústavnej sťažnosti.

Sťažnosť navrhovateľa je objektívne dôvodná.

Zákonná sudkyňa má v súčasnosti pridelených 819 spisov a vzhľadom na uvedený počet nie je objektívne možné vytýčiť termín pojednávania skôr ako začiatkom roku 2007. (...)“

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedu okresného súdu uviedol, že:

„(...) Sťažovateľ netrvá na ústnom pojednávaní.

Sťažovateľ si uplatňuje trovy právneho zastúpenia, ktoré bude požadovať uhradiť na nasledovný účet: JUDr. M. K. (...).

Výška trov právneho zastúpenia je podľa § 14 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (...) spolu: 13 600,- Sk. “

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 26 Cb 53/04:

Dňa 6. februára 2004 podal sťažovateľ proti obchodnej spoločnosti S. k., a. s. (ďalej len „odporca“), žalobu o určenie platnosti zmluvy.

Dňa 31. marca 2004 sťažovateľ doručil súdu žiadosť o oznámenie, v akom stave sa nachádza jeho predmetná vec.

Dňa 13. apríla 2004 súd vydal uznesenie č. k. 26 Cb 53/04-29, ktorým vyzval odporcu, aby sa vyjadril k žalobnému návrhu v lehote 30 dní.

Dňa 26. mája 2004 odporca doručil súdu svoje vyjadrenie k návrhu sťažovateľa.

Dňa 23. augusta 2004 konajúca sudkyňa dala úpravou kancelárii pokyn, aby doručila sťažovateľovi vyjadrenie odporcu a poučenie účastníka podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

Dňa 10. marca 2005 súd vyhotovil oznámenie, ktorým oznámil účastníkom konania, že termín pojednávania bude stanovený v roku 2007 po vypracovaní rozvrhu práce na rok 2007.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o určenie platnosti zmluvy vedenom pod sp. zn. 26 Cb 53/04, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako navrhovateľ, dochádza k porušovaniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd zo skutočností uvádzaných okresným súdom, a ani z obsahu spisu nezistil takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver

o takej zložitosti posudzovanej veci (právnej, resp. faktickej), ktorá by mohla negatívne ovplyvniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

3. *Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol v danej veci nečinný od 23. augusta 2004 až dosiaľ, pričom zákonná sudkyňa mieni nariadiť pojednávanie v napadnutej veci až v roku 2007. Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože najmenej počas pätnástich mesiacov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako žalobca v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, i keď „zákonná sudkyňa má v súčasnosti pridelených 819 spisov a vzhľadom na uvedený počet nie je objektívne možné vytýčiť termín pojednávania skôr ako začiatkom roku 2007“. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prietahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto prietahy, nemožno akceptovať. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02). Uvedený dôvod by mohol len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Z chronológie úkonov okresného súdu uvedenej v bode II tohto nálezu, ale ani z vyjadrenia predsedu okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Nariadenie pojednávania na dlhodobu neurčitý termín nemožno považovať za úkon, ktorý smeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka konania, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.*

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov, a tým celkom jednoznačne zaujal stanovisko aj k tomu, že v danej veci je ústavne neprípustné, aby bolo nariadené pojednávanie až „začiatkom roku 2007“.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa považuje za primerané vo výške 30 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 7 953 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti z 18. augusta 2005 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 14. novembra 2005). Za tri úkony vykonané v roku 2005 patrí odmena v sume trikrát po 2 501 Sk a trikrát 150 Sk z titulu režijného paušálu ku každému úkonu, preto trovy právneho zastúpenia pre sťažovateľa predstavujú sumu 7 953 Sk v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2005